

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK

JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Ostravě – pobočka v Olomouci rozhodl samosoudkyní
JUDr. Martinou Radkovou ve věci

žalobce: **M. B.**
bytem X

proti
žalované: **Česká správa sociálního zabezpečení**
sídlem Křížová 25, 225 08 Praha 5

o žalobě proti rozhodnutí žalované ze dne 22. 12. 2020, č. j. X, ve věci starobního důchodu

takto:

- I. Žaloba **se zamítá.**
- II. Žádný z účastníků řízení **nemá** právo na náhradu nákladů řízení.

Odůvodnění:

1. Žalovaná napadeným rozhodnutím zamítla námitky a potvrdila své rozhodnutí ze dne 10. 11. 2020, č. j. X, o zamítnutí žádosti žalobce o přiznání starobního důchodu od 28. 11. 2009, tj. při dosažení 55 let věku.
2. Žalovaná napadené rozhodnutí odůvodnila tím, že žalobce by musel pro nárok na přiznání starobního důchodu splnit podmínku zaměstnání v I. AA pracovní kategorii v uranových dolech v délce 10 let, žalobce zde však byl zaměstnán pouze 9,5 roku (srov. § 21 zákona č. 100/1988 Sb., o sociálním zabezpečení, ve znění účinném do 31. 12. 1995). Pokud jde o způsob výpočtu důchodu, žalovaná odkázala na svá předchozí rozhodnutí z 3. 6. 2013, kterým žalobci přiznala starobní důchod při dosažení věku 56 let.
3. **Žalobce v žalobě** namítal, že žalovaná měla použít nařízení č. 557/1990 Sb., o mimořádném poskytování starobního důchodu některým horníkům, ve znění zákonů č. 578/1991 Sb., č. 235/1992 Sb. a č. 134/1997 Sb. (dále jen „nařízení č. 557/1990 Sb.“), který byl vytvořen pro horníky. Žalobce si jedenáct let dopisuje s žalovanou a Ministerstvem práce a sociálních věcí

Shodu s prvopisem potvrzuje M. N.

(dál jen „MPSV“). Žalobce žádal uznat hornický důchod od dosažení 55 let věku, tj. od 28. 11. 2009 podle § 2 odst. 2 písm. c) a § 3 zákona č. 557/1990 Sb., protože skončil zaměstnání v hornictví v uranových dolech do 31. 12. 1990 z důvodu snížení nejvyšší přípustné expozice. Žalobce požádal o nový výpočet důchodu podle § 5 nařízení č. 557/1990 Sb., proplacení faktur za právnické služby, proplacení cestovného, telefonů, nákladů na korespondenci a čas strávený řešením problémů a úhradu za psychickou a fyzickou újmu. Žalobce odkázal na správní spis s jeho dopisy za posledních 11 let a žádal o doplatek 32 důchodů za období 28. 11. 2009 – 1. 7. 2012 a od 1. 8. 2012 doplatky k důchodu z důvodu nesprávného výpočtu.

4. **Žalovaná ve vyjádření k žalobě** uvedla, že žalobci přiznala 3. 6. 2013 starobní důchod podle § 29 odst. 1 a § 74 zákona č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění (dále jen „ZDP“), a to od 1. 8. 2012. Žalovaná podle pověření ministra práce a sociálních věcí v příkazu č. 30/2006 v souladu s § 4 odst. 3 zákona č. 582/1991 Sb., o organizaci a provádění sociálního zabezpečení (dále jen „zákon č. 582/1991 Sb.“) odstranila tvrdost zákona a prominula žalobci předčasné ukončení zaměstnání v I. AA URAN pracovní kategorii ze zdravotních důvodů (naplnění nejvyšší přípustné expozice). V této pracovní kategorii žalobce získal 9,5 roků, čímž naplnil podmínky nároku na přiznání starobního důchodu v 56 letech. Za den vzniku nároku na důchod byl považován první kalendářní den měsíce následujícího po měsíci, v němž žalovaná obdržela žádost o odstranění tvrdosti zákona (což bylo 17. 7. 2012).
5. Žalobce podal 10. 9. 2020 žádost o přiznání starobního důchodu od 28. 11. 2009 (v 55 letech věku). Žalobce v žádosti uvedl, že nechce, aby žalovaná použila zákon z 1. 1. 1996 ohledně náhrady za expoziční dobu, tj. 1 900 Kč měsíčně, protože splnil podmínky odchodu do důchodu už od 1. 8. 1991.
6. Mezi účastníky je nesporné (a vyplývá to i z osobního listu důchodového pojištění z 24. 4. 2013, který byl přílohou rozhodnutí o přiznání starobního důchodu), že žalobce od 9. 6. 1981 do 4. 3. 1990 vykonával zaměstnání se stálým pracovištěm pod zemí s pracovištěm v hlubinných dolech v pracovní kategorii I. AA URAN. Od 6. 3. 1990 do 20. 2. 1991 žalobce vykonával zaměstnání v hornictví se stálým pracovištěm pod zemí v hlubinných dolech v I. AA pracovní kategorii.
7. Nároky na snížení věkové hranice a podmínky pro přiznání důchodu pracovníků v hornictví upravuje § 76 ZDP a nařízení vlády č. 557/1990 Sb. Podle § 2 odst. 1 nařízení č. 557/1990 Sb. občan uvedený v § 1 odst. 1 má nárok na starobní důchod, jestliže a) byl zaměstnán nejméně 15 roků ve vybraných zaměstnáních v hornictví, b) dosáhl nejvyšší přípustné expozice a c) skončil výkon vybraného zaměstnání v hornictví do 31. 3. 1991. Podle § 2 odst. 2 téhož nařízení občan uvedený v § 1 odst. 1 má nárok na starobní důchod též, jestliže a) byl zaměstnán nejméně 10 roků ve vybraných zaměstnáních v hornictví v uranových dolech, b) překročil nejvyšší přípustnou expozici a c) skončil výkon vybraného zaměstnání v hornictví v uranových dolech do 31. 12. 1990 v souvislosti se snížením nejvyšší přípustné expozice. Zákonem č. 235/1992 Sb., o zrušení pracovních kategorií a o některých dalších změnách v sociálním zabezpečení, ve znění zákonů č. 155/1995 Sb., č. 189/2006 Sb. a č. 329/2011 Sb., zaniklo rozlišování zaměstnání do tří pracovních kategorií pro účely důchodového pojištění a současně podle tohoto zákona zůstaly zachované nároky nabyté před jeho účinností.
8. Podle § 174 odst. 1 písm. a) zákona č. 100/1988 Sb. občan, který vykonával před 1. lednem 1993 zaměstnání I. pracovní kategorie, popřípadě službu I. nebo II. kategorie funkcí, má po 31. prosinci 1992 nárok na starobní důchod též, jestliže byl zaměstnán nejméně 25 roků a dosáhl věku alespoň 56 let, byl-li zaměstnán nejméně 14 roků v zaměstnání uvedeném v § 14 odst. 2 písm. a), popřípadě 9,5 roku, jde-li o takové zaměstnání v uranových dolech, nebo 19 roků v zaměstnání uvedeném v § 14 odst. 2 písm. b) až h) anebo 19 roků ve službě I. kategorie funkcí.

Shodu s prvopisem potvrzuje M. N.

9. Podle evidence žalobce získal ve vybraném zaměstnání v hornictví se stálým pracovištěm pod zemí v I. AA pracovní kategorii celkem 9,5 roku pojištění, nicméně nesplnil podmínku setrvání v tomto zaměstnání do 31. 12. 1992. Proto žalovaná mohla žalobci přiznat starobní důchod pouze ve smyslu dodatku č. 4 příkazu ministra č. 30/2006, jak bylo výše uvedeno. Jinými slovy, při neexistenci uvedeného dodatku by žalovaná žalobci nemohla starobní důchod přiznat ani od 1. 8. 2012, natož aby mu tento důchod mohla přiznat již od jím požadovaného 28. 11. 2009. Protože k přiznání starobního důchodu od 1. 8. 2012 (tedy s ohledem na snížený důchodový věk žalobce) došlo až na základě institutu odstranění tvrdosti zákona, žalovaná i nadále trvala na svém rozhodnutí z 22. 12. 2020 a navrhla zamítnutí žaloby.
10. Krajský soud v Ostravě - pobočka v Olomouci **přezkoumal** napadené rozhodnutí podle § 65 a násl. zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů (dále „s. ř. s.“), v mezích žalobních bodů a při přezkoumání rozhodnutí vycházel ze skutkového a právního stavu, který tu byl v době rozhodování žalované (§ 75 odst. 1 a 2 s. ř. s.), tedy ke dni 22. 12. 2020.
11. Soud ověřil ze správního spisu skutečnosti uvedené žalovanou ve vyjádření k žalobě. Soud zdůrazňuje, že je rozdíl mezi vznikem nároku na starobní „hornický“ důchod v 55 letech a pro vznik nároku na starobní „hornický“ důchod v 56 letech. Pro vznik těchto nároků jsou stanoveny odlišné podmínky.
12. Žalovaná na základě pověření v příkazu ministra č. 30/2006 v rozhodnutí z 3. 6. 2013 o přiznání starobního důchodu v 56 letech prominula žalobci podmínku výkonu vybraného zaměstnání v hornictví do 31. 12. 1992, protože žalobce toto zaměstnání ukončil k 20. 2. 1991. Toto rozhodnutí ani navazující rozhodnutí žalované o námitkách z 6. 8. 2013 není však předmětem tohoto soudního přezkumu, šlo o řízení o jiné žádosti.
13. Spornou otázkou v posuzovaném případě bylo, jestli žalobce měl nárok na snížení věkové hranice na **55 let** pro vznik nároku na starobní důchod podle § 76 odst. 1 ZDP. Přitom nebylo sporné, že žalobce nesplňoval zákonnou podmínku setrvání ve vybraném zaměstnání v hornictví do 31. 12. 1992, protože ho ukončil dohodou k 20. 2. 1991. V dohodě je uveden důvod skončení zaměstnání: „ze zdravotních důvodů – prošlá expoziční doba 117 %“ (tuto dohodu žalobce přiložil k žalobě a je rovněž součástí správního spisu).
14. Soud ze správního spisu zjistil z osobního listu důchodového pojištění z 24. 4. 2013, že žalobce od 9. 6. 1981 do 4. 3. 1990 vykonával zaměstnání se stálým pracovištěm pod zemí s pracovištěm v hlubinných dolech v pracovní kategorii I. AA URAN (v osobním důchodovém listě označeno jako „AA uran – 55“).
15. Podle § 21 odst. 1 písm. a) zákona č. 100/1988 Sb., o sociálním zabezpečení, ve znění účinném do 31. 12. 1995, *občan má nárok na starobní důchod, jestliže byl zaměstnán nejméně 25 roků a dosáhl věku aspoň 55 let, byl-li zaměstnán nejméně 15 roků v zaměstnání uvedeném v § 14 odst. 2 písm. a) nebo nejméně 10 roků v takovém zaměstnání v uranových dolech.*
16. Mezi účastníky řízení není sporné, že žalobce byl zaměstnán v uranových dolech pouze 9,5 roku a nikoli nejméně 10 let. Proto žalobce nesplnil podmínku přiznání tzv. starobního hornického důchodu v 55 letech podle § 21 odst. 1 písm. a) zákona č. 100/1988 Sb., o sociálním zabezpečení, ve znění účinném do 31. 12. 1995.
17. Podle § 76 odst. 1 ZDP *nároky na snížení věkové hranice pro vznik nároku na starobní důchod podle nařízení vlády České a Slovenské Federativní Republiky č. 557/1990 Sb., o mimořádném poskytování starobního důchodu některým horníkům, zůstávají zachovány do 31. prosince 2000. Ustanovení § 74 věty druhé platí zde obdobně. Výše starobního důchodu podle věty první se stanoví podle tohoto zákona s tím, že pro výši a výplatu tohoto důchodu platí § 37 a § 71 odst. 1 a 4 obdobně. Výše procentní výměry starobního důchodu podle věty první se zvyšuje podle § 34 odst. 2 po dosažení 55 let věku. Nárok na snížení věkové hranice pro vznik nároku na starobní důchod podle předpisu uvedeného ve větě první vzniká též pojištěncům, kteří dosáhli*
Shodu s prvopisem potvrzuje M. N.

50 let do 31. prosince 2010, pokud splňují ostatní podmínky stanovené v tomto předpisu; přitom se nevyžaduje, aby ke splnění podmínky stanovených v § 2 odst. 2 písm. c) tohoto předpisu došlo v souvislosti se snížením nejvyšší přípustné expozice.

18. Podle § 2 odst. 2 nařízení č. 557/1990 Sb. občan uvedený v § 1 odst. 1 má nárok na starobní důchod též, *jestliže*
 - a) **byl zaměstnán nejméně 10 roků ve vybraných zaměstnáních v hornictví v uranových dolech,**
 - b) *překročil nejvyšší přípustnou expozici a*
 - c) *skončil výkon vybraného zaměstnání v hornictví v uranových dolech do 31. prosince 1990 v souvislosti se snížením nejvyšší přípustné expozice.*
19. Žalobce dosáhl věku 50 let do 31. 12. 2010, jak vyžaduje § 76 ZDP. Podmínky podle § 2 odst. 2 nařízení č. 557/1990 Sb. by musel žalobce splnit všechny současně. Žalobce nesplnil podmínku vybraného zaměstnání v hornictví nejméně 10 roků. Podle § 51 odst. 3 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, je-li v souladu s požadavky § 3 zjištěna skutečnost, která znemožňuje žádosti vyhovět, neprovádí správní orgán další dokazování a žádost zamítne. Proto už jen na základě nesplnění jedné z podmínek podle § 2 odst. 2 nařízení č. 557/1990 Sb. mohla žalovaná žádost žalobce o tzv. hornický starobní důchod zamítnout.
20. Cílem nařízení č. 557/1990 Sb. nebylo umožnit horníkům, aby ukončili výkon zaměstnání v dolu a záměrně splnili stanovenou podmínku, ale naopak pomoci horníkům, kteří již výkon zaměstnání ukončili, jak uvedl Nejvyšší správní soud ve svém rozsudku z 13. 7. 2006, č. j. 3 Ads 49/2006-40, Sb. NSS 972/2006, na který zdejší soud odkazuje, protože se zabýval obdobným případem.
21. Žalobce sice nesplnil podmínku zaměstnání nejméně 10 let ve vybraném zaměstnání v hornictví v uranových dolech a podmínky pro vznik nároku na tzv. starobní hornický důchod v 55 letech, ale splnil podmínku tohoto zaměstnání od 9. 6. 1981 do 4. 3. 1990 v délce 9,5 roku. Tím mu vznikl nárok na snížení věkové hranice na 56 let pro vznik nároku na starobní důchod podle § 76 odst. 1 ZDP a § 174 odst. 1 zákona č. 100/1988 Sb., o sociálním zabezpečení, ve znění účinném do 31. 12. 1995, podle kterého občan, který vykonával před 1. lednem 1993 zaměstnání I. pracovní kategorie, popřípadě službu I. nebo II. kategorie funkcí, má po 31. prosinci 1992 nárok na starobní důchod též, **jestliže byl zaměstnán nejméně 25 roků a dosáhl věku alespoň a) 56 let, byl-li zaměstnán nejméně 14 roků v zaměstnání uvedeném v § 14 odst. 2 písm. a), popřípadě 9,5 roku, jde-li o takové zaměstnání v uranových dolech, nebo 19 roků v zaměstnání uvedeném v § 14 odst. 2 písm. b) až h) anebo 19 roků ve službě I. kategorie funkcí.**
22. Žalovaná podle citovaného ustanovení žalobci důchod od 56 let věku přiznala, a to mimořádně, v rámci řízení o žádosti žalobce o odstranění tvrdosti zákona. K tomuto odstranění tvrdosti byla žalovaná pověřena příkazem ministra práce a sociálních věcí č. 30/2006 ve vymezeném okruhu případů. I kdyby žalobce podal žalobu proti rozhodnutí z roku 2013 o přiznání důchodu v 56 letech, soud by v souladu s § 106 zákona č. 582/1991 Sb. nepřezkoumával rozhodnutí o žádosti o odstranění tvrdosti předpisů o sociálním zabezpečení; tato rozhodnutí jsou vyloučena ze soudního přezkumu.
23. Zákonné podmínky pro vznik nároku na starobní důchod v 55 letech žalobce nikdy nesplňoval, a to ani po „změkčujících“ změnách obecně závazných právních předpisů. Žalobce vykonával vybrané zaměstnání z hlediska dotčených právních předpisů [zejména § 2 odst. 2 písm. a) nařízení č. 557/1990 Sb.] „krátce“ (namísto požadovaných 10 let jen 9,5 roku).
24. Žalobce v doplnění žaloby (vyžádané soudem) na návrzích na nový výpočet důchodu a náhradách vypsanych v žalobě a v bodě 3 tohoto rozsudku již netrval, původně je uplatnil vůči žalované, která podání posoudila jako žalobu a postoupila soudu. Proto o nich soud nerozhodoval.

25. Závěrem soud shrnuje, že žalovaná zjistila správně skutkový stav, vybrala správně právní předpisy, pod které jej subsumovala a z toho vyvodila v souladu se zákonem správné skutkové i právní závěry, se kterými se soud ztotožnil.
26. Úspěšná žalovaná a neúspěšný žalobce nemají právo na náhradu nákladů řízení podle § 60 odst. 1 a 2 s. ř. s.

Poučení:

Proti tomuto rozsudku **je možno** podat kasační stížnost k Nejvyššímu správnímu soudu v Brně ve lhůtě do dvou týdnů po jeho doručení. Kasační stížnost se podává ve dvou vyhotoveních u Nejvyššího správního soudu, se sídlem Moravské nám. 6, Brno. O kasační stížnosti rozhoduje Nejvyšší správní soud.

Lhůta pro podání kasační stížnosti končí uplynutím dne, který se svým označením shoduje se dnem, který určil počátek lhůty (den doručení rozhodnutí). Případně-li poslední den lhůty na sobotu, neděli nebo svátek, je posledním dnem lhůty nejbližší následující pracovní den. Zmeškání lhůty k podání kasační stížnosti nelze prominout.

Kasační stížnost lze podat pouze z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 s. ř. s. a kromě obecných náležitostí podání musí obsahovat označení rozhodnutí, proti němuž směřuje, v jakém rozsahu a z jakých důvodů jej stěžovatel napadá, a údaje o tom, kdy mu bylo rozhodnutí doručeno.

V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

Olomouc 31. srpna 2021

JUDr. Martina Radkova v. r.
samosoudkyně